

Beleid voor buitenspelen vaak nog te vaag

Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat twee derde van de Nederlandse gemeenten weliswaar een beleid heeft voor buitenspelen. Toch zijn veel doelen binnen dat beleid niet concreet (genoeg) geformuleerd, waardoor het moeilijk is om te meten of de doelen worden gehaald.

Auteur: Heleen Kommers

Hoewel 61 procent van de gemeenten met een buitenspeelbeleid de voortgang monitort of evalueert, gebeurt dit vaak op eigen houtje. Bijna twee derde voert de evaluatie intern uit. Het probleem is dat veel beleidsdoelen zo vaag zijn opgesteld, dat het lastig is te beoordelen of het beleid echt effectief is.

Ondersteuning gewenst

Bijna de helft van de ondervraagde gemeenteambtenaren (44%) geeft aan hulp nodig te hebben bij het opstellen, monitoren of evalueren van hun buitenspeelbeleid. Gemeenten zouden vooral baat hebben bij meer kennis, vaardigheden en tools, evenals goede voorbeelden en ondersteuning bij de financiering en borging van het beleid.

Hoe gemeenten buitenspelen stimuleren

De meeste gemeenten proberen buitenspelen te bevorderen door voldoende speelplekken aan te bieden (85%). Daarnaast worden buurt-sportcoaches of jongerenwerkers ingezet (68%) en stellen gemeenten buitenspeelbeleid op (61%).

Vergroening en buurtbetrokkenheid centraal

Uit de analyse van veertien gemeenten blijkt dat vergroening van speelplekken en de betrokkenheid van buurtbewoners bij het beheer van speelplekken belangrijke thema's zijn. Andere aandachtspunten zijn avontuurlijke speelplekken, speelplekken afgestemd op verschillende leeftijdsgroepen en specifieke plannen voor wijken en buurten.

Verbeterpunten: concreet en meetbaar beleid

Ondanks dat veel beleidsstukken uitgebreid zijn, is er nog veel ruimte voor verbetering. Gemeenten kunnen hun acties duidelijker maken, zodat ze hun doelstellingen beter kunnen halen. Bovendien wordt monitoring en evaluatie nog niet altijd voldoende toegepast.

Onderzoek en rapportage

Het onderzoek werd uitgevoerd onder 112 gemeenteambtenaren, waarvan veertien gemeenten hun buitenspeelbeleid met het Mulier Instituut deelden. Hierdoor is het geen volledig representatief beeld van alle Nederlandse gemeenten. Meer details zijn te vinden in de factsheet 'Buitenspeelbeleid in gemeenten - 2023' en het rapport 'Beleid over buitenspelen bij Nederlandse gemeenten: een verkenning en analyse van buitenspeelbeleid'.

Reacties uit het 'speel'-veld

We vroegen een aantal deskundigen op het gebied van spelen in de openbare buitenruimte om een reactie op de bevindingen van

Arjan Vreugdenhil

Inspirator adviseur en ontwerper BOSSruimte

Hilde Krajenbrink

Specialist beweeggedrag bij het Kenniscentrum Sport & Beweging

Rolf Touwen

Docent onderwijskunde en bewegingsonderwijs

Robin Rauws

Mulier Instituut

Tessa ten Tije

Mulier Instituut

het Mulier Instituut, maar vanuit het Mulier Instituut reageren Robin Rauws (hieronder links) en Tessa ten Tije (rechts) nog even kort op het bericht.

Toolbox Buitenspelen

Rauws en Ten Tije: 'Het is positief dat de ruime meerderheid van de gemeenten in Nederland beleid heeft over buitenspelen. Maar alleen beleid is niet genoeg: het beleid moet ook uitgevoerd worden. Hiervoor is een concreet uitvoeringsplan nodig, en daar ontbreekt het bij een deel van de gemeenten nog aan. Om te checken of de beoogde doelen uit het beleid worden gehaald volgens de planning, is het belangrijk om het beleid te monitoren. Door

monitoring van het beleid kan ook soms blijken dat de gestelde doelen niet meer aansluiten door bijvoorbeeld een veranderende bevolkingssamenstelling. Het kan dan nodig zijn om het beleid bij te sturen of aan te passen. Als gemeenten hun beleid evalueren, dan kunnen ze daar lering uit trekken voor de volgende beleidstermijn. Dat bijna 40 procent van de onderzochte gemeenten dit nu niet doet, is jammer; zo lopen deze gemeenten de kans mis hun beleid te verbeteren en te toetsen aan de doelen die ze willen behalen. Om gemeenten te helpen om toch hun beleid te monitoren en te evalueren hebben wij de Toolbox Buitenspelen ontwikkeld, met daarin concrete handvatten om mee aan de slag te kunnen. En zoals Hilde

Krajenbrink hierna ook noemt zijn wij ook betrokken bij het project de Buitenkans van de Buitenspeelcoalitie.'

Concrete uitgangspunten en acties

Arjan Vreugdenhil van OBB spelmakers + ruimtedenkers kan zich de uitkomsten van het onderzoek goed voorstellen. 'Een visie zonder concrete uitgangspunten en acties is een goed begin, maar daar moet je het zeker niet bij laten. We werken steeds vaker aan concrete uitvoeringsprogramma's als uitwerking van de visies die we met gemeenten opstellen. Daarin maken we de ambities die je in je visie opstelt voor de hele gemeente concreet tot op buurt- en plekniveau, door middel van wijkactiekaarten, staalkaarten en lekker praktische werkwijzen en stroomschema's. Daar kan de beleidsmedewerker en de beheerder dan ook echt mee aan de slag op buurtniveau met de bewoners en partners in de buurt. Want daar maak je uiteindelijk het verschil en heb je daadwerkelijk impact op de leefomgeving van mensen.' Een stevige financiële onderbouwing mag daarbij niet ontbreken, want zonder geld krijg je simpelweg weinig tot niks voor elkaar. Dat pakken steeds meer gemeenten integraal op: ze reserveren niet alleen budget voor de sport- en speelvoorzieningen, maar ook voor omvorming, landschapsinrichting, padenstructuren en ontmoetingsplekken.

Bijna de helft van de ondervraagde gemeenteambtenaren (44%) geeft aan hulp nodig te hebben bij het opstellen, monitoren of evalueren van hun buitenspeelbeleid

Hutten bouwen in het bos Heumensoord, gelegen tussen Nijmegen en Malden

Effect meten en koppelen aan andere data

En ja: als je je beleid goed concreet maakt kun je ook steeds meer effect meten. Vreugdenhil: 'Bijvoorbeeld door onze online enquête-methodes, waarin we altijd een nulmeting doen voor het beleidstraject, en dan om de twee jaar nog een keer om effecten te meten. Die gegevens kun je koppelen aan andere data zoals de gezondheidsmonitor. Maar ook op gebied van praktische herinrichting van plekken kun je heel mooi de voor- en na-situatie meten op gebied van verkoeling en andere klimaatadaptatie maatregelen.' De belangrijkste tip van Vreugdenhil? 'Ga vooral na een paar jaar eens in een buurt kijken. Gewoon een rondje lopen vlak voor etenstijd. Observer de plekken, spreek met de mensen en vraag naar het gebruik en hun behoeftes. Dat is de beste feedback die je kunt krijgen en de mooiste meting die je kunt doen wat mij betreft. Misschien niet honderd procent objectief en meetbaar, maar het geeft mij altijd de meest waardevolle inzichten om alles wat je doet nóg een stapje beter te doen.'

Pilots rond het ontwikkelen, monitoren en evalueren van gemeentelijk buitenspeelbeleid

Hilde Krajenbrink, specialist Beweeggedrag bij het Kenniscentrum Sport & Bewegen:

'Onderzoek toont aan dat buitenspelen een positief effect heeft op de gezondheid, de motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Reden genoeg om lekker naar buiten te gaan. Toch wordt er steeds minder gespeeld, maar liefst 400.000 kinderen spelen nooit buiten zonder een volwassene in de buurt. En dat moet snel veranderen. Het ontwikkelen van buitenspeelbeleid is dus essentieel binnen gemeenten. Maar het maken van de praktische vertaalslag blijkt vaak lastig. De Buitenkans, een buitenspeelprogramma ondersteund door Buitenspeelcoalitie, is sinds dit jaar met pilots gestart om meer kinderen aan het buitenspelen en bewegen te krijgen. De Buitenkans ondersteunt gemeenten om aan de slag te gaan met het buitenspelen in de buurt. Dit doen gemeenten samen met lokale partners, kinderen en ouders. Daarbij komt zowel de fysieke ruimte, het aanbod aan activiteiten en de organisatie daaromheen aan bod. De afgelopen maanden zijn verschillende gemeentes van start gegaan. Met de expertise van de Buitenspeelcoalitie en steun van het Ministerie van VWS zijn zij aan de slag gegaan om kinderen de speelkansen te bieden die ze verdienen.'

De Buitenspeelcoalitie is een samenwerkingsverband van de Cruyff Foundation, de Krajicek

Foundation, Jantje Beton, het Mulier Instituut en het Kenniscentrum Sport & Bewegen, en wordt ondersteund door het Ministerie van VWS.

Rolf Touwen, Bruggenbouwer PW (Professionele Werkplaats) Sparrenhof Tilburg en Docent Onderwijskunde en bewegingsonderwijs bij Fontys Hogeschool Kind en Educatie: 'Heel mooi om te lezen dat Gemeentes aan het werk zijn met "Buitenspelen". En heel fijn dat er steeds meer goede initiatieven komen in heel het land, waaraan iedereen kan zien dat veel mensen het concreet aan het maken zijn. Er gaan steeds meer professionals met kinderen naar buiten en van al deze voorbeelden kunnen we met zijn allen ons voordeel doen. Zo gebeuren er in Tilburg mooie dingen. Er is onderzoek gedaan op vier scholen in Tilburg-West onder basisschoolkinderen en wat blijkt: hun top-4 van meest favoriete buitenspeel- en leeractiviteiten zijn: vuurtje stoken, hutten bouwen, bomen klimmen en in een hangmat slapen.

Al deze dingen gaan we realiseren in Tilburg voor kinderen. Op Sparrenhof (Sparrenhof - Waar kind & natuur samenkomen hebben we Pedagogische Vrijplaatsen gecreëerd waar kinderen en jongeren elkaar kunnen ontmoeten en ze naar eigen keuze mogen spelen, leren, ontdekken, onderzoeken et cetera. Ook is er in Tilburg een BOS-BSO. Een Buitenschoolse opvang voor kinderen van meerdere basisscholen die altijd (weer of geen weer) de natuur (vaak het bos) in gaan. En dan heb ik het nog niet eens gehad over alle basisscholen die meer werk maken van het buiten spelen buiten bewegen en buiten lesgeven. Scholen die meedoen met de Nationale Buitenlesdag, de Landelijke Modderdag en de Nationale Buitenspeeldag. Er is een netwerk gevormd van *outdoor-learning*-scholen die in samenwerking met Fontys Hogescholen (Pabo's) mooi dingen realiseren. Kortom, bijna te veel om op te noemen. Als alle mooie voorbeelden zo het beleid in kunnen worden geschoven, zijn we klaar voor de toekomst. Wij zeggen: "Alles wat je buiten leert, komt beter binnen!"

Monitoring en evaluatie worden nog niet altijd voldoende toegepast

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!